

LEZING WORMENHOTEL

Zaterdag 22 maart 2025

WELKOM!

**EVEN VOORSTELLEN
AANLEIDING**

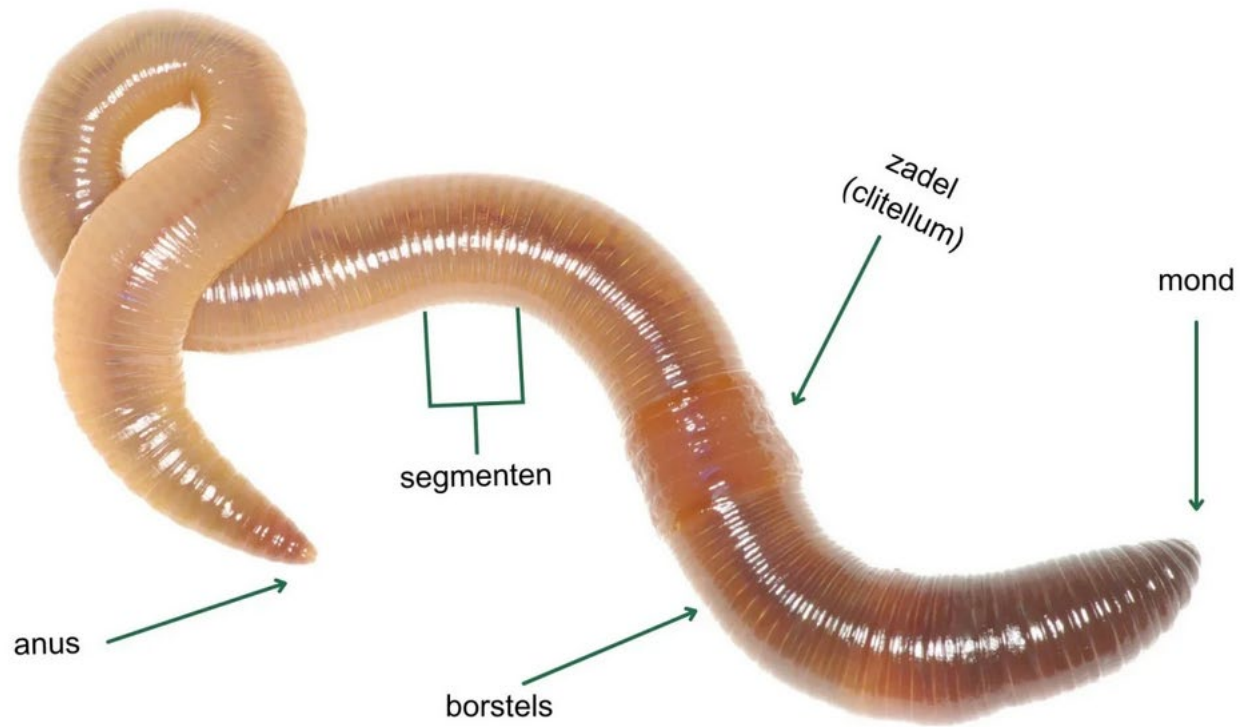
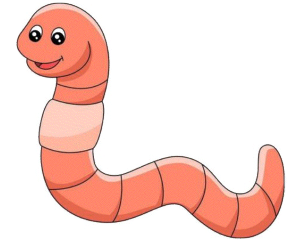

Programma

- Anatomie en voortplanting
- Waarom wormenhotel
- Soorten wormenhotel
- Temperatuur en andere omstandigheden
- Het rouleren van de bakken
- Het voeren
- Het oogsten / opbrengst
- Je eigen wormenhotel maken
- Welke wormen zijn geschikt?
- Wormenhotel opstarten
- Uitdagingen
- Tips
- Vragen en aanvullingen

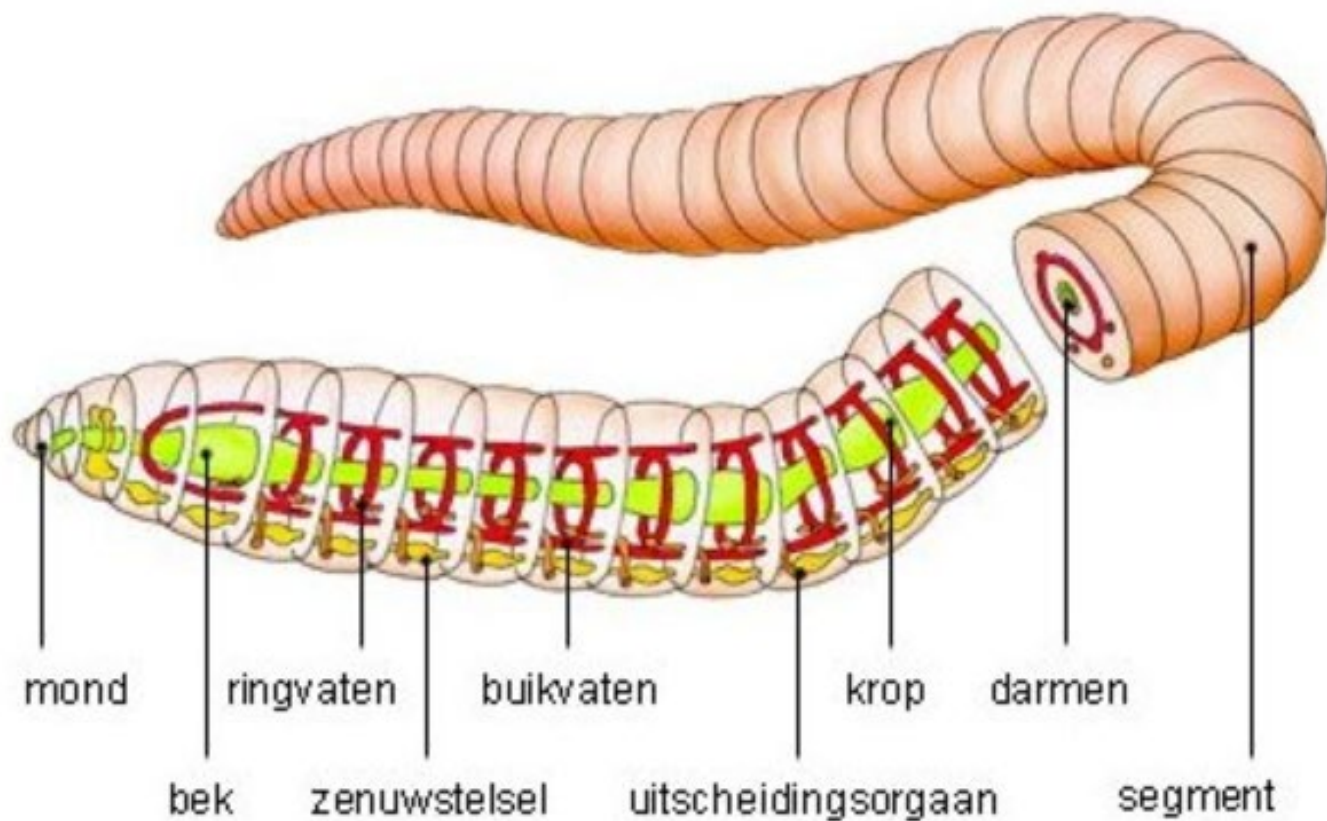
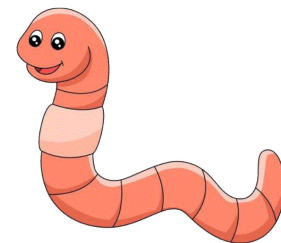

De anatomie van een regenworm 1

Anatomie van een regenworm

De anatomie van een regenworm 2

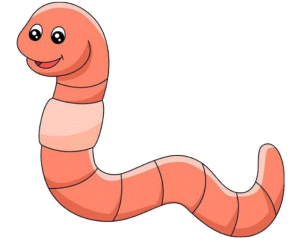
Voortplanting regenworm

[Filmpje Deep look: wormenliefde](#)

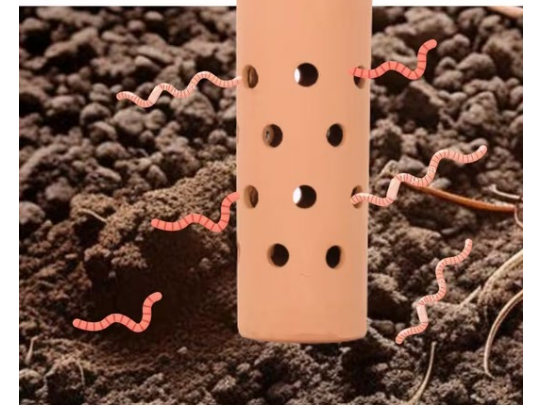
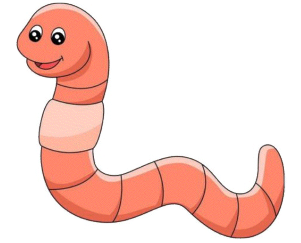
Waarom een wormenhotel

- Afval wordt grondstof
- Mest voor je tuin
- Voeding voor je kamerplanten
- Het is gewoon leuk

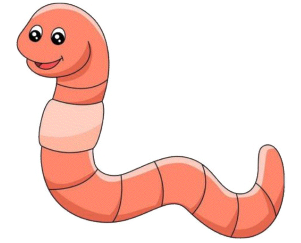
Wormenhôtels

- Er is een keur aan type wormenhôtels
  - Stapelbare
  - Enkele bak
  - Zelfgemaakte bak
  - Buurtbak
  - Wormentoren (ín de bodem van de tuin)

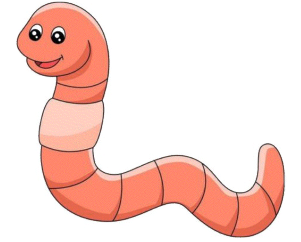

Temperatuur

Graden celcius	Reactie van de worm	Actie
> 35C	Gaat op de vlucht	Koelen!
30-35C	Zoekt koelste plek	Stop met voeren
25-30C	Minder actief	Weinig voeren
20-25C	Happy worm	Normaal gebruik
15-20C		
10-15C		
5-10C	Minder actief	Weinig voeren
0-5C	Winterslaap	Stop met voeren
< 0C	Winterslaap	Geen gevaar

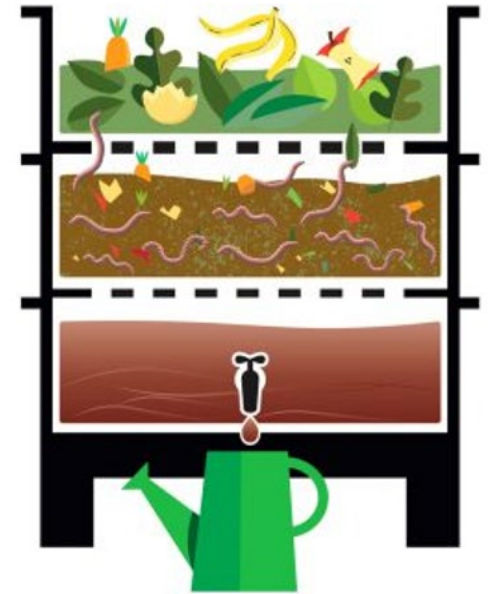
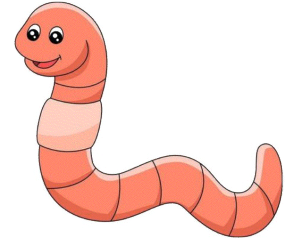
Ideale omstandigheden

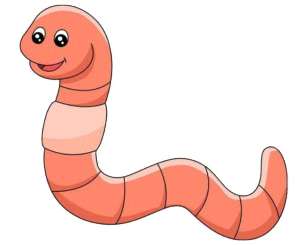
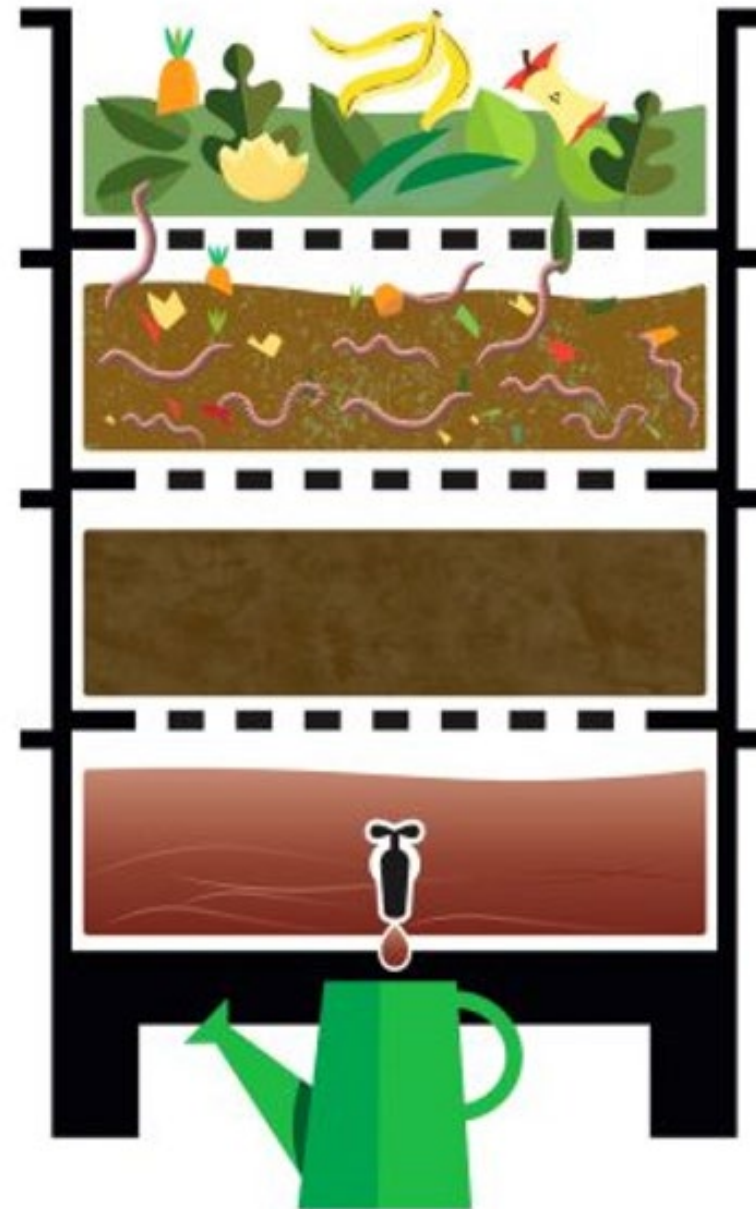
- Standplaats
  - In de zomer in de schaduw
  - Beschut tegen de wind
  - In de winter beschut tegen huis of binnen
- Vochtigheid
  - Zo nat als een uitgeknepen washandje
- pH waarde wormenbak
  - Tussen 6,5 en 8,0
  - Te zuur: dan kalk, karton, geplette eierschalen en beluchten
- C/N ratio
  - Te veel stikstof → verzuring → karton of eierdozen

Het rouleren van de bakken

- In principe in de bovenste bak het verse eten
- Tweede bak is op gegeven moment geheel 'verpoept' en kan geoogst worden
- In de onderste bak wordt het percolaat opgevangen
- Na het oogsten plaats je de lege bak bovenop en begin je overnieuw met voeren in de bovenste bak

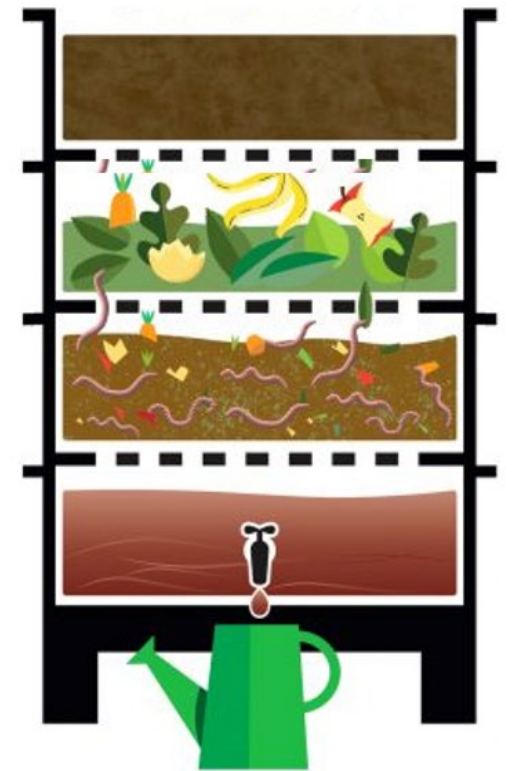
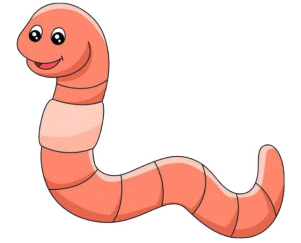

Wormenhotel met extra bak

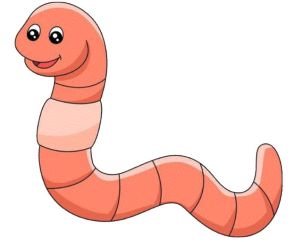

Extra bak – methode Antoinette

- De te oogsten bak zet ik bovenop
  - Eén na bovenste bak is de 'voerbak'
  - De bak eronder is de fase ná de 'voerbak'
- Voordeel extra bak
  - Meer ruimte voor meer wormen
  - De wormen in de bovenste bak gaan naar beneden naar het voedsel ('voerbak') en dat is weer handig voor het oogsten van de mest

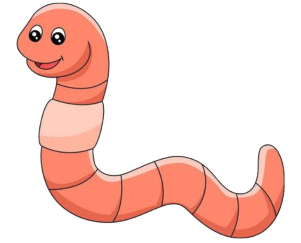

Het voeren van de wormen

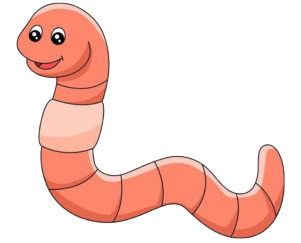
- Eens in de twee/drie weken
- In de voerbak: schuif de oude helft opzij
- En voeg het nieuwe eten toe
- Zorg dat de wormen van de onderste bak naar boven kunnen

Het voer voor de wormen

- Koffiedik en theebladeren
- Eierschalen, fijngemalen
- Karton of papier, in kleine stukjes
- Lavameel
- Meel (evt. over de datum)
- Stuk kokosblok, geweekt, maar niet te nat
- Vermalen groente en fruit (geen citrus, uien, brood, vlees, geen bewerkt voedsel)

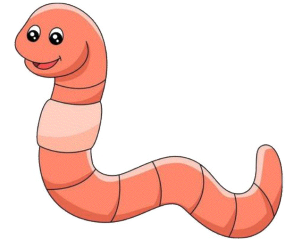
Kokosblok

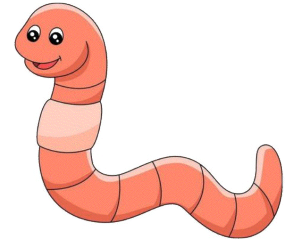

Hulpmiddelen (niet persé nodig wél handig)

- Klein harkje
- Blender
- Papierversnipperaar
- Vijzel

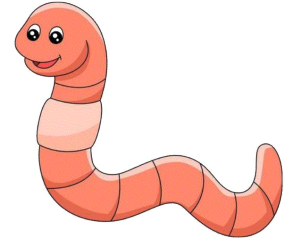

Het oogsten van de wormenmest

- Zet de te oogsten bak bovenop
- Doe voer in de bak eronder, dan lok je de wormen
  - Dit doe je bv 2 à 3 dagen van tevoren
- Haal een paar uur van tevoren het deksel van de bak
- Plaag de wormen een beetje door te 'harken'
- Schep de mest uit te bovenste bak en leg verdwaalde wormen in de bak eronder
- Afhankelijk van de toepassing kan je de mest zeven

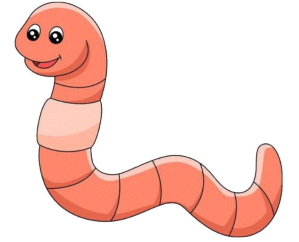
Wormenmest

- Het zwarte goud
- De kaviaar onder de compost
- Wormenhumus
- Wormencompost
- Vermicompost
- Dé bodemverbeteraar
- Maar eigenlijk gewoon ..... wormenpoep

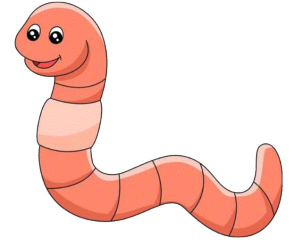
Wormenmest

= leven toevoegen aan de aarde

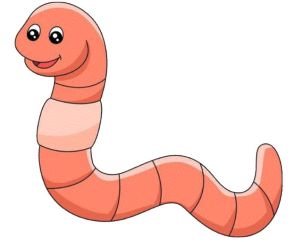
- NPK (stikstof, fosfor, kalium)
- Micro organismen
- Spoorelementen
- Enzymen
- Mineralen
- Gunstige koolstof/stikstof verhouding
- Mycorrhiza

Wormenthee versus wormenpercolaat

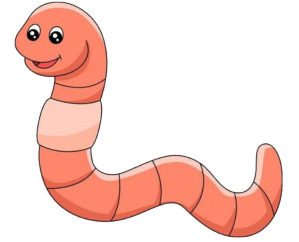
- Wormenthee
  - Maak je door wormencompost met water te mengen
  - Mag je voor eetbare planten gebruiken
  - Kun je op bladeren van planten sproeien tegen diverse plantenziektes
  - Wormenthee verbetert het bodemleven door de aanwezigheid van (aerobe) bacteriën, schimmels en protozoa

Wormenthee versus wormenpercolaat

- **Wormenpercolaat**
  - Is het vocht dat onder uit je wormenbak druppelt
  - Bevat veel nuttige mineralen voor je planten
  - Voor toepassing eerst 10x verdunnen met (regen)water
- **Let op:**
  - Ruik eraan, als het stinkt niet gebruiken
  - Kan anaerobe bacteriën bevatten, daar houden planten niet van.
  - Kun je niet op bladeren sproeien (als het te zuur is verbranden de bladeren)

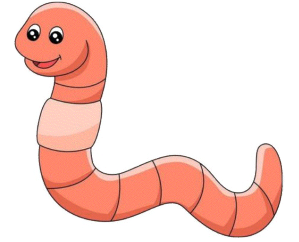
Je eigen wormenhotel maken

- Nodig
  - 3 stapelbare bakken
  - Boortje van 1 mm en 8 à 9 mm
  - Vijn
  - Paar doppen om hoogte te creëren tussen bakken
  - Doos waar de bak in past om donker te maken
- Zie voorbeeld
- Lootje voor de liefhebbers

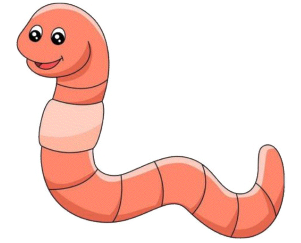
Welke wormen zijn geschikt?

- Geschikt omdat ze in de bovenste 10 cm vd grond leven
- Tijgerwormen of Eisenia Fetida
  - Tijgerworm
  - Red Wiggler
  - Mestworm
- Compostwormen of Eisenia Hortensis
  - Dendrobaena Veneta
  - European Nightcrawler
  - Visworm

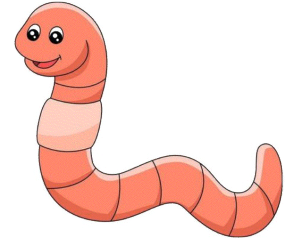

De start van je hotel

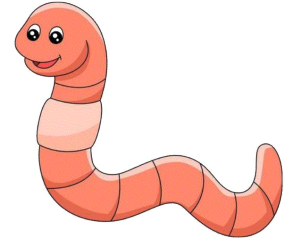
- Begin met de dichte bak en één bak met gaatjes onderin
- Boots zoveel mogelijk de natuurlijke omgeving van de wormen na:
  - Een laag droge bladeren (wormen houden ervan om daarin te vertoeven)
  - Een laag zaagsel of stukjes karton/papier
  - Verteerde bladaarde, tip: 2 jaar oude bosgrond
  - Wat gedroogd koffiedik
  - Zo nodig wat extra vocht, het liefst regenwater →
vuistregel: als je de grond als een balletje knijpt komt er amper water uit
  - Dan natuurlijk de wormen
  - Laat de wormen 2 weken rustig wennen aan hun nieuwe omgeving
  - Start met het voeren, maar in het begin rustig aan

Geduld

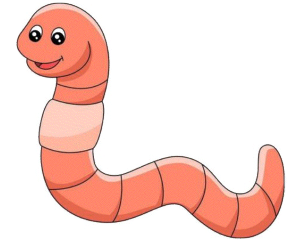
- Het opstarten van een wormenbak duurt 12 – 16 weken

Uitdagingen

- Te nat
  - Ik heb daardoor last van kleine witte wormpjes
  - Remedie: versnipperd papier/karton, droger voer
- Ontsnappen
  - Als de wormen zich goed thuis voelen zullen ze dat niet meer doen, maar in het begin kunnen ze nog wel eens de bak verlaten
- Maarrrr, ondanks al mijn beginnersfouten heb ik nog steeds mijn oorspronkelijke batch wormen!

Tips

- Na het oogsten maak ik de bak vaak schoon in mijn bak onder mijn regenton en giet dat bij de planten, dan wordt er niets gemorst.
- Wormencompost is zeer geschikt als zaai- en stekgrond, door de schimmel Mycorrhiza. Deze hecht zich aan de wortel en gaat een symbiose aan met de plant. De schimmel haalt mineralen uit de bodem en geeft deze aan planten of bomen, in ruil daarvoor krijgen ze suiker terug.
- Maak zaai- en stekgrond door een combinatie van wormenmest (15%) met lavameel en potgrond (80%)
- Vries in de zomer wat zakken groente afval in voor de winter
- Op YouTube zie je wormenhotels afgedekt met hennepdekens of karton
- Belucht regelmatig de bakken met behulp van het harkje

- VRAGEN?
  - AANVULLINGEN?
-

DANK VOOR JULLIE AANDACHT

- Met dank aan VTV De Brinken
- Hartelijke groeten
Antoinette van Bree, tuin 007